

УДК 821.161.2(71)-1.09

ACTIVITIES OF THE ORGANIZATION OF UKRAINIAN WRITERS
“SLOVO” IN CANADAДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ “СЛОВО” У
КАНАДІ

Nakashydzze I.S. / Накашидзе І.С.

PhD / к.ф.н.

ORCID: 0000-0002-7816-2339

Dnipro National University of railway transport named after
academician V. Lazaryan, Dnipro, Lazaryana, 2, 49010Дніпровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна, Дніпро, Лазаряна, 2, 49010

Анотація. У роботі розглядається діяльність об'єднання українських письменників “Слово” у Канаді. Визначено, що об'єднання було засноване у Нью-Йорку представниками української діаспори з різних країн, більшість із яких були членами МУРу. У Канаді діяли філії, зокрема у Торонто, Едмонтоні. Члени “Слова” активно займалися не лише письменницькою, а й науковою та видавничою роботою. У діяльності об'єднання взагалі, так і у Канаді, виділяються три періоди, що пов'язані із різними головами, співпрацею з різними еміграційними організаціями. На третьому етапі члени “Слова” тісно співпрацювали з письменниками материкової України. Із поступовим відходом в інший світ письменників-емігрантів третьої хвилі еміграції, згортається і діяльність “Слова”.

Ключові слова: організація українських письменників “Слово”, еміграційна література, українська діаспора в Канаді, естетичні засади.

Вступ.

У складі третьої хвилі еміграції прибули до Канади письменники, які вже мали певний літературний досвід. Серед них були і мурівці – О. Зуєвський, Яр Славутич, Б. Олександрів, О. Гай-Головко, О. Смотрич, які безперечно були не просто обізнані, а поділяли естетичні засади МУРу (передусім, у справі розвитку національної літератури українською мовою). Їх прибуття значно піднесло якість української літератури в Канаді, насамперед поезії. Як зазначає М. Мандрика, більшість емігрантів, які приєдналися до народжених у Канаді митців, підняли українську літературу в цій країні на вищий рівень [9, с. 150]. Зберігаючи українські традиції, вони збагатили її новими жанрами, ідеями, образами, художньо-стильовими засобами. "Якщо в другому періоді поняття літературного стилю було ще дуже відносним, то приблизно від 1950 р. можна говорити не лише про стилі, а й про українські літературні напрями, літературні школи на цьому континенті" [7, с. 46]. Л. Скорина зауважує, що українські поети Канади та США "творили в одному спільному потоці, до якого примикали також окремі одиниці, що опинилися в Південній Америці чи залишилися в Західній Європі. До Другої світової війни такого спільного потоку не було" [6, с. 128]. І. Качуровський, говорячи про поетів в екзилі, наголошує, що всі вони "– за винятком автора герменевтичних віршів Олега Зуєвського – творили певну літературно-стилістичну єдність" [4, с. 532].

Спершу серед "переміщених осіб", які опинилися на американському континенті, виникла думка продовжувати діяльність об'єднання МУР. "Але нові

обставини вимагали нової форми організації, хоч мета залишалась та сама: об'єднати письменників, створити сприятливі умовини для творчого життя і для видання творів, стимулювати літературну діяльність при допомозі творчих дискусій, а далі видавати літературний журнал і створити базу для допомоги письменникам" [3]. 26 червня 1954 р. у Нью-Йорку було засновано літературне об'єднання "Слово" як продовжувача творчо-організаційних та ідейних настанов МУРу.

Метою даної статті є дослідження діяльності об'єднання українських письменників "Слово" у Канаді.

Основний текст

До членів-основоположників "Слова" належали: В. Барка, І. Багрянний, В. Бойчук, В. Гайдарівський, С. Гординський, Й. Гірняк, П. Голубенко, Г. Костюк, І. Кошелівець, Ю. Лавріненко та інші діячі, які по суті опинились в різних країнах. В. Жила зазначає, що саме прагнення об'єднати їх у рамках однієї організації стало головною метою створення "Слова" [2, с. 205]. А. Фасоля, слідом за іншими науковцями, наголошує на важливій функції "Слова" в об'єднанні українських письменників всього світу: "можна говорити про важливу роль "Слова" як консолідуючого чинника еміграційного письменницького загалу, як ланки, що пов'язала українську літературу зі світом" [8, с. 12].

Офіційно "Слово" почало існувати як організація українських письменників в еміграції 19 січня 1957 р., коли був прийнятий статут об'єднання, що визначав його завдання, структуру, функції. У діяльності "Слова" літературознавці та письменники виділяють три періоди:

1. 1957–1975 рр.
2. 1975–1993 рр.
3. 1993–1997 рр.

Головою організації першого періоду був Григорій Костюк. Діяльність "Слова" цього періоду охопила два аспекти: організаційний та творчий. "Саме літературний процес дійшов до зрілої рівноваги, а українська проза зробила великий крок уперед" [5]. У цей час відбулося 4 з'їзди "Слова", 14 новорічних зустрічей, понад 100 літературних вечорів і доповідей у різних країнах.

У цей час налагоджуються контакти з польським Літературним інститутом, болгарськими еміграційними письменниками, організацією "Міжнародна Амністія". Плідною була співпраця "Слова" з українськими діаспорними науковими установами, зокрема, УВАН, НТШ, Науково-публіцистичним інститутом, Українським історичним товариством, разом із якими було розпочато видання Енциклопедії українознавства ("Енциклопедія Українознавства: в 10 т.", що вийшла під редакцією В. Кубійовича у Парижі та Нью-Йорку протягом 1954–1989 рр. та п'ятитомне англomовне видання "Encyclopedia of Ukraine" (упорядники В. Кубійович і Д. Струк), видане у Торонтському університеті у 1984–93 рр.).

Відділення об'єднання письменників "Слово" у цей період почали функціонувати і в багатьох містах Канади, зокрема у Торонто, Вінніпегу та Едмонтоні. "Довголітнім" (О. Черненко) головою об'єднання українських

письменників "Слово" в Канаді був Юрій Клиновий (Юрій Васильович Стефаник), син В. Стефаника (літературознавець, критик, редактор збірника українських письменників "Слово", автор книжки літературно-критичних статей, есе, рецензій, оглядів, розвідок "Моїм синам, моїм приятелям" [1, с. 583]). До ОУП "Слово" входили О. Зуєвський, Б. Олександрів, Яр Славутич, Л. Палій, С. Гурко, М. Голод, С. Кузьменко, О. Черненко, Н. Мудрик-Мриц, Д. Струк.

У 1975 р. з'їзд "Слова" обрав головою Остапа Гарнавського, започаткувавши новий етап діяльності. У двох університетах – Гарвардському й Альбертському – було засновано Інститути україністики. У 1976 р. в Едмонтоні був створений Канадський інститут українських студій (КІУС), який і на сьогодні є найвідомішим українознавчим осередком на всьому американському континенті. Його основне завдання – збереження української ідентичності, "утвердження того, що українська мова, історія та культура мають власну цінність" [6, с. 33]. Багато письменників-членів "Слова" стали викладачами і "мали змогу з університетських кафедр нести світові правду про українську літературу" [8, с. 11]. Так, у США працювали Г. Грабович, В. Жила, Б. Бойчук, І. Фізер, Ю. Шевельов та ін.; в Канаді – О. Зуєвський, Яр Славутич, Д. Струк та ін. З 1982 р. з'їзди об'єднання "Слово" почали проводити у Торонто (раніше – у Нью-Йорку).

З кінця 80-х рр. активізується співпраця із письменниками материкової України, що стало можливим завдяки перебудові у СРСР, а далі й його розвалу. Письменники діаспори мали змогу познайомитися з українськими письменниками, відвідати материкову Україну, їх почали приймати до Спілки письменників України (уже за часів незалежності), що сприяло зміцненню літературних та організаційних зв'язків. У Торонто 25–27 травня 1990 р. відбувся сьомий світовий з'їзд ОУП "Слово", на якому були присутні письменники з України О. Микитенко, Ю. Сердюк, В. Гарнавський, М. Вінграновський. "Це був один із найкращих з'їздів "Слова", з погляду організації, мистецького рівня та приємної атмосфери, що панувала на сесіях, зокрема під час авторських вечорів, які були не тільки цікавими, але й широко тематичними" [2, с. 214]. У всіх цих заходах брали участь письменники Канади.

Третій період діяльності ОУП "Слово" почався у 1993 р. з трагічної ноти – 19 вересня 1992 р. помер голова об'єднання Остап Гарнавський. Його заміняє Данило Струк, а через 8 місяців головою "Слова" обирають Лиду Палій – україномовну письменницю з Канади. Цей період відзначається тісними зв'язками з письменниками та критиками незалежної України. Близько 20 представників "Слова" стають членами Спілки письменників України. В Україну пересилалися книжки та підшивки збірника "Слова" для ознайомлення читачів з творами емігрантських письменників. 30 жовтня 1997 р. на загальних зборах "Слова" більшість членів висловили згоду на припинення діяльності об'єднання. Тому робота "Слова" обмежилася лише видавничою справою, а поточна діяльність ОУП "Слово" була припинена. Серед причин цього В. Жила називає зокрема ліквідацію відділень "Слова" у Канаді: "відділ ОУП в Торонті ліквідувався через брак людей на сході Канади до праці, також

неактивність, а потім і смерть О. Зуєвського привела до ліквідації Едмонтонського відділу ОУП "Слово" [2, с. 216].

Висновки.

ОУП "Слово" було засноване тими письменниками-емігрантами у США та Канаді, які були учасниками МУРу. Діяльність об'єднання була дуже плідною не лише в США, але й у Канаді. Але зі смертю представників третьої хвилі еміграції "Слово" занепадає. Члени ОУП "Слово" вели мистецьку, видавничу і наукову діяльність. Це об'єднання було дуже важливим для реалізації спільних ідей, просування української ідеї у світі. Перспективним є подальше дослідження діяльності окремих діячів ОУП "Слово".

Література:

1. Білоус-Гарасевич М. Ми не розлучались з тобою, Україно. Вибране 1952-1998 / М. Білоус-Гарасевич. – Caniff, Detroit, Michigan, 1998. – 768 с.
2. Жила В. Об'єднання українських письменників "Слово" (1954–1997) / В. Жила // Західноканадський збірник. – Т. 37. – Ч. 3. – Едмонтон, 1999. – С. 205–218.
3. Журба Г. Рушійна сила об'єднання українських письменників "Слово" [Електрон. ресурс] / Г. Журба. – Режим доступу: <http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1623.html>
4. Качуровський І. Музика теплих барв / І. Качуровський // Качуровський І. Променисті силуети: Лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2008. – С. 532–550.
5. Пастушенко О. Літературне життя в діаспорі: 1945-1997 рр. [Електрон. ресурс] / О. Пастушенко // Інформаційний вісник АН ВШ України. – 2003. – № 3. – Режим доступу: http://www.anvou.org.ua/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_printable&PAGE_id=371&lay_quiet=1
6. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори / Л. Скорина. – Брама-Україна, 2005. – 284 с.
7. Славутич Яр. Українська поезія в Канаді / Яр Славутич. – Едмонтон: Славута, 1976. – 104 с.
8. Фасоля А. Об'єднання українських письменників "Слово": пошук координат триває / А. Фасоля // Українська література в загальноосвітній школі. – 2001. – Листопад-Грудень. – С. 8–14.
9. Mandryka M. History of Ukrainian literature in Canada / M. Mandryka. – Winnipeg-Ottawa: Ukrainian Free Academy of Science, 1968. – 248 p.

References:

1. Bilous-Harasevych M. (1998) *My ne rozluchalys z toboiu, Ukraino. Vybrane 1952-1998* [We have not parted with you, Ukraine. Selected 1952-1998]. Caniff, Detroit, Michigan. 768 p.
2. Zhyla V. (1999) *Obiednannia ukrainskykh pysmennykiv "Slovo" (1954–1997)* [Association of Ukrainian Writers "The Word" (1954–1997)] in *Zakhidnokanadskyi zbirnyk*. V. 37. Part. 3. Edmonton. P. 205–218.
3. Zhurba H. *Rushiina syla obiednannia ukrainskykh pysmennykiv "Slovo"* [The driving force behind the association of Ukrainian writers "Slovo"]. Available at:

<http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1623.html>

4. Kachurovskiy I. (2008) *Muzyka teplykh barv [Music of warm colors]* in Kachurovskiy I. *Promenyisti sylvety: Lektsii, dopovidi, statti, esei, rozvidky*. Kyiv: Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiia". P. 532–550.

5. Pastushenko O. (2003) *Literaturne zhyttia v diaspori: 1945-1997 rr. [Literary life in the diaspora: 1945-1997]* in *Informatsiyni visnyk AN VSh Ukrainy*. – № 3. Available at: http://www.anvou.org.ua/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_printable&PAGE_id=371&lay_quiet=1

6. Skoryna L. (2005) *Literatura ta literaturoznavstvo ukraïnskoi diaspori: [Literature and Literary Studies of the Ukrainian Diaspora]*. Brama-Ukraina. 284 p.

7. Slavutych Yar. (1976) *Ukrainska poeziia v Kanadi [Ukrainian poetry in Canada]*. Edmonton: Slavuta. 104 p.

8. Fasolia A. (2001) *Obiednannia ukraïnskykh pysmennykiv "Slovo": poshuk koordynat tryvaie [Ukrainian Writers' Association "Slovo": searching for coordinates continues]* in *Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli*. Lystopad-Hruden. P. 8–14.

9. Mandryka M. (1968) *History of Ukrainian literature in Canada*. Winnipeg-Ottawa: Ukrainian Free Academy of Science. 248 p.

Abstract. *This paper examines the activities of the organization of ukrainian writers “Slovo” in Canada. It is determined that the association was founded in New York by representatives of the Ukrainian diaspora from different countries, most of whom were members of the MUR. There were branches in Canada, including Toronto, Edmonton. Members of “Slovo” actively engaged not only in writing, but also in scientific and publishing work. In the association as a whole, and in Canada, there are three periods that are related to different heads, cooperation with different emigration organizations. In the third stage, the members of “Slovo” worked closely with the writers of mainland Ukraine. With the gradual departure of the third wave of emigration to the world of emigrant writers, the activity of “Slovo” is curtailed.*

Key words: *organization of ukrainian writers “Slovo”, emigration literature, Ukrainian diaspora in Canada, aesthetic principles.*

Стаття відправлена: 07.04.2020

© Накашидзе І.С.